

(Được dịch từ nguyên bản tiếng Anh)

NHÌN LẠI HOẠT ĐỘNG M&A TẠI VIỆT NAM- HOẠT ĐỘNG MUA BÁN VẤN GIA TĂNG THEO HƯỚNG TÍCH CỰC CHỖ DÙ TỔNG GIÁ TRỊ MUA BÁN NĂM NAY THẤP HƠN NĂM 2007.

Hồ Chí Minh, ngày 19 tháng 1 năm 2009

Hai lần trong một năm, Công ty PricewaterhouseCoopers đưa ra một báo cáo chi tiết về hoạt động Sắt nhập và Hợp nhất (M&A) tại Việt Nam. Báo cáo này xem xét dưới góc độ rộng về môi trường tác động lên giao dịch mua bán trong nước, xem xét một số giao dịch mua bán lớn, đáng chú ý và cung cấp cái nhìn tổng quan cho các tháng sắp đến

MÔI TRƯỜNG KINH TẾ HIỆN NAY

Nền kinh tế

Các chỉ báo kinh tế vĩ mô cho thấy các biến động “nghet thờ” tại Việt Nam từ cuối năm 2007 khi lần đầu tiên xuất hiện sự mất cân bằng lớn do lạm phát tăng nhanh. Mục tiêu tăng trưởng GDP do chính phủ đặt ra phải đạt 8.5%-9% đã được ước tính đạt được 6.5% trong 6 tháng đầu năm, giảm do các vấn đề trong nước. Mặc cho tính nghiêm trọng của cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu trong 6 tháng cuối năm, theo tính toán ban đầu của Tổng cục Thống kê Việt Nam thì tỷ lệ tăng trưởng kinh tế hằng năm của Việt Nam vẫn tăng đáng kể, đạt 6.23%. Ngành công nghiệp và xây dựng tăng trưởng 6.33%, các ngành dịch vụ tăng trưởng 7.2% và ngành nông nghiệp, lâm nghiệp và ngư nghiệp tăng trưởng 3.79%.

Mức lạm phát cao nhất vào tháng 8 là 28.32%, so với 14.11% là mức tăng khi so giữa tháng 1 năm 2008 với tháng 1 năm 2007; trước khi giảm còn 19.89% khi so tháng 12 năm 2008 với tháng 12 năm 2007. Theo Tổng cục thống kê, mức tăng chỉ số giá tiêu dùng CPI trung bình trong năm 2008 là 22.97%. Để giải quyết những biến động này, chính phủ đã nhanh nhạy chuyển sự tập trung ưu tiên tăng trưởng GDP vào đầu năm thành ưu tiên kìm hãm lạm phát từ tháng 3 trở đi trước khi quay trở lại tập trung vào các chính sách kích thích tăng trưởng cho đến cuối năm khi tình hình suy thoái toàn cầu cuối cùng cũng đã bắt đầu tác động lớn đến Việt Nam.

Sau khi mất giá 2% vào tháng 6 và mất thêm 3% vào tháng 12, tỉ giá Đồng Việt Nam khoảng 17.500/1đô la Mỹ vào cuối năm nay so với 16.000/1đô la Mỹ vào cuối năm 2007.

Đồng tiền Việt Nam vẫn ổn định so với đồng đô la và trong một khoảng cách khá rộng, đã không còn chênh lệch giữa tỷ giá hối đoái chính thức và không chính thức trong 6 tháng cuối năm. Chính sách tiền tệ hiện nay của Ngân Hàng Nhà Nước Việt Nam là phải duy trì biện độ giao dịch hằng ngày là 3% so với 0.75% vào cuối năm 2007. Lãi suất cơ bản do Ngân Hàng Nhà Nước Việt Nam đưa ra đạt mức cao nhất là 14% vào các tháng hè trước khi bị cắt giảm xuống trở lại 8.5% vào cuối năm nay, chỉ cao hơn 25 điểm cơ bản so với 8.25% vào cuối năm 2007.

Đầu tư nước ngoài trực tiếp có cam kết đạt rất cao trong năm 2008. Đây là chỉ báo được quan sát rất kỹ lưỡng căn cứ vào số giấy chứng nhận đầu tư mới được cấp và mở rộng các giấy chứng nhận đầu tư hiện có cho các doanh nghiệp nước ngoài. Vào cuối tháng 9, các cam kết đầu tư tổng cộng có giá trị là 57.1 tỷ đô la Mỹ, gấp gần 3 lần tổng số khoản đầu tư cam kết hàng năm cho cả năm 2007. Việc cấp phép thêm cho các cam kết đầu tư trực tiếp mới có vốn nước ngoài trong quý cuối cùng của năm 2008 đã bị giảm nhiều. Tuy nhiên, theo ước tính cuối năm của Bộ Kế Hoạch và Đầu tư, tổng cam kết vốn FDI được cấp giấy phép hàng năm đạt 64 tỷ đô la Mỹ. Vốn giải ngân thực tế trong năm 2007 đạt 11.5 tỷ đô la Mỹ tăng 43% so với năm 2007. Trong các năm trước, 5 nhà đầu tư hàng đầu châu Á dẫn đầu trong đầu tư là Malaysia, Đài Loan, Nhật Bản, Singapore và Brunei. Đáng lưu ý là hơn 10 dự án có giá trị hơn 1 tỷ đô la Mỹ đã được cấp giấy phép đầu tư trong khi đó năm 2007 chỉ có 1 dự án. Các ngành công nghiệp thép và hóa dầu, các dự án bất động sản và du lịch đã thu hút phần lớn vốn cam kết.

Chỉ số giao dịch chứng khoán VNINDEX, do Sàn Giao Dịch Chứng Khoán Hồ Chí Minh tính toán đã kết thúc phiên giao dịch cuối cùng của tháng 12 là 315.6, rớt từ 918 điểm vào cuối năm 2007. Thị trường chứng khoán đã giảm bớt nhiều tham vọng vào chứng khoán IPO, tuy nhiên, vẫn có 30 cuộc giao dịch thành công trong năm. Đáng chú ý là vào tháng 12, đã có 2 công ty được niêm yết IPOs, đầu tiên là công ty phát triển bất động sản hàng đầu Hoàng Anh Gia Lai được niêm yết lên Sàn Giao Dịch Chứng Khoán Hồ Chí Minh và vào ngày Giáng sinh Ngân Hàng Công Thương Việt Nam (Viettinbank) đã bán ra tất cả cổ phiếu, khoảng 67 triệu đô la Mỹ, đánh dấu cuộc đấu giá lớn nhất và thành công nhất trong năm. Việc niêm yết các công ty Việt Nam lên các sàn giao dịch chứng khoán ở nước ngoài vẫn là một chủ đề nóng và không thay đổi so với mục tiêu ban đầu lâu dài là tiếp tục việc cổ phần hóa mặc dù tốc độ chậm hơn so với dự đoán ban đầu.

Như nhiều nước khác trên thế giới, chính phủ Việt Nam cũng đang thực hiện nhiều sáng kiến kích cầu nhằm giảm thiểu hậu quả xấu nhất của cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu và chính phủ dường như cũng muốn kích cầu đầu tư khoảng 6 tỷ đồng vào nền kinh tế.

Môi trường pháp lý

Đến tháng 1 năm 2009, Việt Nam đã có được 2 năm gia nhập thành viên WTO, thẩm nhàn tinh thần mới trong môi trường kinh doanh trong nước và cũng tạo tầm nhìn cao hơn để Việt Nam trở thành đối tác kinh doanh quốc tế và làm điểm đến của các khoản đầu tư. Trở thành thành viên WTO cũng đã giúp khuyến khích các doanh nghiệp Việt Nam cải tiến và thích nghi cách thức làm ăn tốt nhất của thế giới nhằm duy trì mức phát triển và tính cạnh tranh với những đối thủ cạnh tranh nước ngoài hiện nay và trong tương lai.

Nghị Định 139 của Chính Phủ có hiệu lực từ ngày 1 tháng 1 năm 2008 vẫn còn hiệu lực. Nghị định đó về cơ bản đã bỏ hạn mức tỷ lệ quyền sở hữu của nhà đầu tư nước ngoài tại các doanh nghiệp Việt Nam, ngoại trừ giới hạn 49% liên quan đến các công ty đại chúng đã niêm yết và 40% đối với các công ty đại chúng chưa niêm yết. Ngoài ra, một số ngành cụ thể vẫn còn bị giới hạn, nhất là các ngành viễn thông, tài chính và các dịch vụ khác.

Một trong những phát triển pháp lý quan trọng nhất liên quan tới nghĩa vụ thành viên WTO trong năm 2008 là việc cấp phép cho các ngân hàng có 100% vốn nước ngoài. Ngân hàng HSBC, Standard Chartered and ANZ là những doanh nghiệp đầu tiên nhận loại giấy phép này.

Lĩnh vực pháp chế quản trị doanh nghiệp cũng phát triển đáng kể cùng với việc ban hành các quy định mới trong năm 2007 và điều lệ mẫu cho các công ty đại chúng niêm yết. Tuy nhiên, mặc dù pháp chế đã buộc các công ty phải báo cáo tình hình quản trị doanh nghiệp của mình, nhưng có rất ít các hướng dẫn cụ thể để giúp các công ty thực hiện các quy trình thủ tục cần thiết. Ngoài ra rất khó đánh giá mức độ tuân thủ các quy định đó do thiếu công bố thông tin liên quan

Để nâng cao niềm tin của nhà đầu tư đầu tư vào Việt Nam, cần phải bổ sung các qui định nhằm đảm bảo việc quản trị doanh nghiệp được thực hiện hiệu quả và giám sát tốt.

Ngày 1 tháng 1 năm 2009 là ngày mà một số pháp chế có hiệu lực, tạo thuận lợi cho nhiều doanh nghiệp nước ngoài tham gia kinh doanh vào nhiều ngành nghề dịch vụ quan trọng. Những ngành nghề này bao gồm: kiến trúc, kỹ sư, máy vi tính và các dịch vụ liên quan, quảng cáo, nghiên cứu thị trường, xây dựng, giáo dục, chuyển nhượng quyền sở hữu và các dịch vụ phân phối hàng hóa.

Mặc dù có nhiều thay đổi tích cực trong môi trường pháp lý của Việt Nam cam kết theo thành viên gia nhập WTO, vẫn còn thiếu đáng kể các hướng dẫn có sẵn liên quan tới việc xử lý một số cam kết, đặc biệt liên quan tới việc cấp quyền phân phối cho các doanh nghiệp nước ngoài. Cho đến bây giờ, vẫn chưa có hướng dẫn cụ thể nào phát hành cho cái gọi là “Kiểm định nhu cầu kinh tế (ENT)” áp dụng cho nhiều điểm phân phối

Nói tóm lại, Việt Nam tiếp tục thực hiện theo nhiều mong đợi của các nhà đầu tư quốc tế là “Con hổ tiếp theo của Châu Á” bằng cách tiếp tục thúc đẩy thông qua các cải tổ nhằm tạo thuận lợi cho Việt Nam tiếp tục phát triển kinh tế. Chính phủ tiếp tục tham gia và khuyến khích các diễn đàn tham vấn giữa nhà đầu tư và nhà chức trách để đưa ra những phương cách tiếp tục cải thiện môi trường kinh doanh trong năm 2009.

HOẠT ĐỘNG MUA BÁN

Hoạt động M&A tại Việt Nam vẫn được quan tâm nhiều trong năm 2008. Các công ty thành công trong nước gia tăng thực hiện các thương thảo khi họ theo đuổi các chiến lược mở rộng quy mô công ty trong khi các công ty đang gặp khó khăn với tình hình kinh tế đang biến động hiện nay lại cởi mở hơn trong việc thảo luận bán cổ phần cho các bên mua trong và ngoài nước. Số giao dịch mua bán giữa các công ty Việt Nam đã tăng gấp đôi so với năm 2007.

Những người tham gia thị trường nói chung đã đồng ý rằng việc định giá trong năm 2008 thực tế hơn nhiều so với năm 2007 khi thị trường chứng khoán giảm tới tỷ lệ PE trung bình gần 10 và việc tiếp cận với nguồn vốn tín dụng càng khó khăn hơn. Hơn nữa, trong khi nhiều lĩnh vực vẫn cần cải thiện thì đã có sự tăng mức hiểu biết về cơ cấu thực hiện giao dịch mua bán, ví dụ như hiểu được tầm quan trọng của thẩm định tài chính, cũng như các kỹ thuật định giá. Tuy nhiên, các vụ mua bán lại hiện đang ít chịu áp lực về thời gian hoàn tất giao dịch nên tiến độ của nhiều giao dịch chậm hơn rất nhiều so với thời kỳ trước đây. Ngoài ra, chính phủ vẫn hỗ trợ vào thị trường bằng con đường mua lại này. Những người mua nước ngoài tiếp tục rút phía sau nhiều giao dịch mua bán lớn do vẫn còn những giới hạn về quyền chủ sở hữu trong một số ngành nghề, vd: trong ngành tài chính và trường hợp các công ty đã được niêm yết.

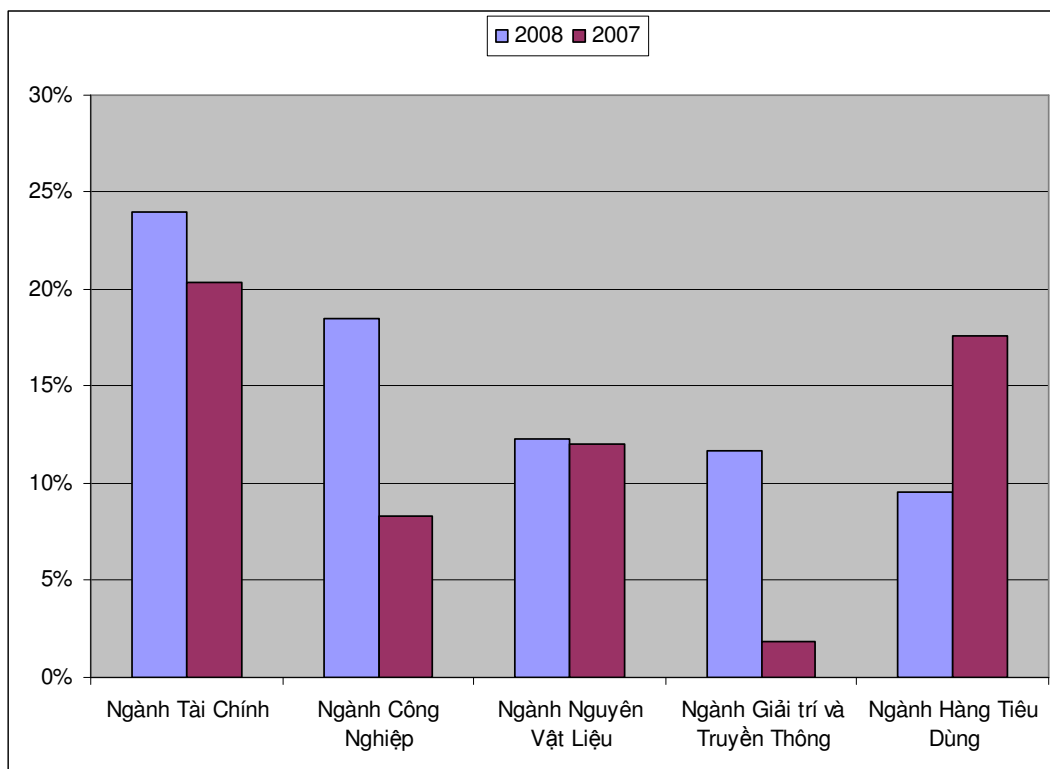
Mối quan tâm mạnh mẽ trong các giao dịch mua và bán không may đã không được chuyển đổi thành tăng trưởng trong việc tính toán hoạt động M&A. Trong khi số lượng các giao dịch mua bán được thông báo đã tăng lên 146 so với 108 vào năm 2007 và chỉ có 38 vào năm 2006, tổng giá trị của những giao dịch được thông báo này chỉ có 1009 triệu đô la Mỹ so với 1.719 triệu đô la Mỹ trong năm 2007, mặc dù vẫn gấp ba giá trị các giao dịch mua bán được thông báo trong năm 2006. Điều này phản ánh tốc độ chậm của một số giao dịch mua bán lớn và tốc độ cổ phần hóa chậm do hầu hết các giao dịch mua bán lớn trong năm 2007 có liên đới tới các công ty nhà nước mới được cổ phần hóa.

Các giao dịch mua bán M&A đã được thông báo- Khu vực/quốc gia mục tiêu						
	2008 (triệu đô la Mỹ)	2007 (triệu đô la Mỹ)	% thay đổi	2008 (số lượng giao dịch mua bán)	2007 (số lượng giao dịch mua bán)	% thay đổi
Trên toàn thế giới	2.935.960	4.169.287	-29.6%	39.597	43.817	-9.6%
Mỹ	986.283	1.570.848	-37.2%	9.165	11.296	-18.9%
Trung Quốc	104.253	75.390	38.3%	2.983	2.587	15.3%
Đông Nam Á	75.176	75.675	-0.7%	2.065	2.001	3.2%
Việt Nam	1.009	1.719	-41.3%	146	108	35.2%

Nguồn: Thomson Reuters, theo nghiên cứu của PricewaterhouseCoopers

Liên quan tới điều này, cần phải so sánh các số liệu giao dịch có sẵn của nhiều lĩnh vực địa lý khác nhau. Xét về giá trị các giao dịch, Việt Nam dường như phải chịu tỷ lệ phần trăm giạt lùi cao hơn hoạt động mua bán toàn cầu và khu vực. Tuy nhiên, tỷ lệ phần trăm tăng số lượng các giao dịch mua bán được thông báo là cao hơn nhiều so với các nước khác và các khu vực khác như được trình bày ở trên. Như đã lưu ý trong phần đầu của báo cáo này, độ giả phân tích thống kê các giao dịch mua bán có sẵn cần phải cẩn thận. Phần lớn các giao dịch được thực hiện riêng biệt, do đó, có giới hạn về việc công bố giá trị các giao dịch mua bán và các ngoại lệ khác. Tầm quan trọng của các công ty được niêm yết đang ngày tăng, các chuẩn mực công bố tốt hơn và giá trị các giao dịch mua bán cao hơn sẽ tiếp tục góp phần cải thiện dữ liệu sẵn có trong tương lai tại Việt Nam.

Tỷ lệ phần trăm các giao dịch mua bán theo các ngành nghề- Mục tiêu M&A tại Việt Nam

Nguồn: Thomson Reuters, theo nghiên cứu của PricewaterhouseCoopers

Cũng cần phải phân tích hoạt động M&A của năm 2008 so với năm 2007 theo ngành nghề của các doanh nghiệp mục tiêu tham gia vào. Ngành tài chính vẫn năng động nhất sau các ngành công nghiệp. Các ngành công nghiệp trong năm nay năng động hơn so với năm 2007 được ký kết bởi các giao dịch mua bán về Vận chuyển & Cơ sở hạ tầng và ngành Ô tô & Linh kiện. Ngành truyền thông và giải trí cũng tăng trưởng trong năm 2008 chiếm 12% tổng các giao dịch mua bán, đặc biệt là ngành Quảng Cáo, Tiếp Thị và Internet. Hoạt động trong ngành này khẳng định quan điểm trong báo cáo “Tầm nhìn ngành Truyền Thông và Giải Trí

Toàn Cầu” của Công ty PricewaterhouseCoopers được đưa ra vào mùa hè năm ngoái, làm nổi bật kết luận của chúng tôi rằng Việt Nam có tiềm năng trở thành một trong những thị trường truyền hình thuê bao và thu phí giấy phép phát triển nhanh nhất thế giới trong 5 năm tới.

Các giao dịch mua bán đáng lưu ý trong 6 tháng cuối năm bao gồm:

Vào tháng 7, Công ty TNHH Jardine & Carriage (JC&C) đã thông báo mua 12% cổ phần của Tập đoàn Ô Tô Trường Hải (THACO), một công ty ô tô hàng đầu của Việt Nam với chi phí khoảng 41 triệu đô la và vào tháng 8, JC&C đã mua thêm 8% cổ phần với khoảng 36 triệu đô la Mỹ. THACO là công ty được thành lập tại Việt Nam vào năm 1997 và trở thành công ty cổ phần vào năm 2007. Ông Trần Bá Dương, người sáng lập công ty THACO là cổ đông chính của Công ty. Hoạt động chính của THACO gồm: sản xuất, lắp ráp, phân phối, bán lẻ hàng hóa, sửa chữa và bảo trì các phương tiện vận chuyển thương mại và vận chuyển hành khách tại Việt Nam theo các nhãn hiệu KIA, Foton, King Long, Hyundai và THACO. THACO có một mạng lưới các cửa hàng trưng bày và bán lẻ trên khắp cả nước. Theo thỏa thuận này, công ty ở Singapore sẽ giúp THACO bán ô tô tại Việt Nam và các thị trường khác trong khu vực.

Vào tháng 8, Société Générale của Pháp, có các văn phòng đại diện tại Hà Nội và Hồ Chí Minh từ năm 1989 và là một trong những công ty dẫn đầu trong lĩnh vực Tài Chính cho Dự Án và Nhập Khẩu tại Việt Nam, đã thông báo việc mua 15% cổ phần Ngân Hàng Đông Nam Á (Seabank). Phải hiểu rằng trong tương lai, Société Générale có thể tăng việc nắm giữ cổ phần lên 20%, là mức tối đa cho phép theo các quy định hiện hành. Những điều khoản về tài chính của giao dịch này đã không được công bố. Trụ sở chính tại Hà Nội, Seabank có mạng lưới gồm 55 chi nhánh và các văn phòng giao dịch ở các trung tâm kinh tế chính tại Việt Nam. Société Générale cam kết cung cấp trợ giúp kỹ thuật cho ngân hàng Seabank đặc biệt trong các lĩnh vực quản trị rủi ro, công nghệ và dịch vụ thanh toán quốc tế và tăng cường cung cấp sản phẩm ngân hàng bán lẻ.

Vào tháng 8, HSBC đã trở thành ngân hàng nước ngoài đầu tiên tại Việt Nam được cho phép nắm giữ 20% cổ phần của ngân hàng trong nước bằng cách tăng số cổ phần tại Ngân Hàng Techcombank từ 14.4% lên 20%.

Trong giao dịch mua bán quan trọng được thông báo vào tháng 8, Tổng công ty cổ phần khoan và dịch vụ dầu khí Việt Nam (PvD) đã mua lại 49% số cổ phần còn lại trong Công ty cổ phần đầu tư khoan dầu khí Việt Nam, chủ sở hữu một giàn khoan và đang trong quá trình mua 2 giàn khoan dầu nhằm mục đích cho PVD thuê.

Và cũng trong tháng 8, trong một cuộc giao dịch trị giá khoảng chừng 9.1 triệu đô la Mỹ, Công ty TNHH Daikin Industries của Nhật Bản đã mua Công ty Việt Kim- một nhà bán lẻ máy lạnh tại Hồ Chí Minh.

Cuối cùng, cũng trong tháng 8, một cuộc giao dịch mua bán quan trọng khác đã diễn ra, Holcim Việt Nam đã mua Công ty xi măng Cotec thuộc tập đoàn COTEC Việt Nam ước tính 50 triệu đô la Mỹ. Holcim Việt Nam đã thành lập vào năm 1994 là công ty liên doanh giữa Tập đoàn Holcim của Thụy Sĩ và Công ty xi măng Hà Tiên 1.

Vào tháng 10, chi nhánh châu Á của Bunge Limited đã thông báo mua 50% cổ phần quyền sở hữu của Cảng Phú Mỹ. Khoản đầu tư đem lại cho Bunge nhiều cơ hội phục vụ khách hàng tại thị trường đang phát triển các sản phẩm nông nghiệp Việt Nam. Cảng nằm ở sông Thị Vải, cách Hồ Chí Minh khoảng chừng 70km và gần nhiều nhà máy mua bán thức ăn gia súc. Đây là cảng buôn bán hàng hóa khô duy nhất tại Việt Nam có khả năng tiếp nhận các thuyền hàng lớn loại Panamax. Theo Bunge, dự báo thị trường kêu gọi ăn nhiều sản phẩm làm từ sữa đậu nành, bắp ngô và lúa mạch sẽ tăng khoảng 10%/năm trong 5 năm tới.

Ngân hàng United Overseas (UOB) thành lập tại Singapore, đã thông báo tăng cổ phần tại Ngân hàng Cổ Phần Thương mại Phương Nam Việt Nam (Southern bank) từ 10% lên 15% vào tháng 10 năm 2008. Giá trị cuộc giao dịch mua bán này là 15.6 triệu đô la Mỹ. UOB đã mua 10% cổ phần đầu tiên vào tháng 1 năm 2007 và cam kết trợ giúp kỹ thuật cho Ngân hàng Phương Nam như là một phần trong thỏa thuận giữa 2 bên.

Trong một cuộc mua bán ngân hàng khác, Ngân hàng Đại Dương (Ocean Bank) đã bán 20% cổ phần cho Tập đoàn Dầu Khí Quốc Gia Việt Nam (Petrovietnam) do Nhà nước Việt Nam sở hữu với giá 400 tỷ đồng (tương đương 24 triệu đô la Mỹ) vào tháng 10 năm 2008. Vào tháng 7, Petrovietnam thông báo hủy bỏ kế hoạch thành lập ngân hàng riêng và sẽ tăng sử dụng nguồn quỹ phân bổ để mua cổ phần tại một ngân hàng hiện có. Tập đoàn dầu khí có chi nhánh tài chính gọi là PVFC, Công ty Morgan Stanley có 10% cổ phần trong PVFC. Tập đoàn Petrovietnam cũng sở hữu 9.5% tại một ngân hàng tư nhân nhỏ khác có tên là Ngân hàng GP.

Cũng trong tháng 10, Tập đoàn thép Nippon đã ký bằng ghi nhận về việc mua khoảng 10%-20% cổ phần tại Công ty TNHH Posco-Việt nam, một nhà sản xuất thép cuộn lạnh và là đơn vị kinh doanh do Công ty Posco Hàn quốc sở hữu. Nhà máy đang xây dựng ở miền Nam Việt Nam được ước tính chi phí khoảng 530 triệu đô la Mỹ và hy vọng bắt đầu sản xuất vào tháng 9 năm 2009 và sẽ có khả năng sản xuất thép cuộn lạnh Tandern 1.2 triệu tấn/năm và một dây chuyền 0.7 triệu tấn/năm.

Vào tháng 12, TBWA Worldwide đã thông báo mua “một lượng cổ phần đáng kể” của Công ty Biz Solutions, một trong những công ty tiếp thị và truyền thông tích hợp hàng đầu tại Việt Nam. TBWA cam kết đem thương hiệu tiếp thị tích hợp toàn cầu có tên là “Tequila” tới Việt Nam bằng cách liên kết với Biz Solutions để xây dựng một thương hiệu mới là Biz Tequila. TBWA cho biết việc mua này là một phần trong chương trình đầu tư dài hạn tại Việt Nam dự báo tăng trưởng đáng kể trong tương lai tại Việt Nam.

Trong cuộc mua bán đáng lưu ý khác nữa vào tháng 12 năm 2008, Công ty Watson Wyatt Worldwide, một công ty tư vấn toàn cầu, thông báo đã mua Công ty TNHH Nguồn Nhân Lực Việt Nam Smart (Smart HR), một công ty tư vấn các dịch vụ nhân sự. Bằng cách thiết lập hoạt động tại Việt Nam, Công ty Watson Wyatt mong muốn cung cấp dịch vụ tư vấn cho những khách hàng toàn cầu và trong khu vực của họ ở thị trường Việt Nam vốn được coi là một trong những thị trường mới nổi năng động nhất của Châu Á.

Mặc dù hiện có nhiều giao dịch do các công ty Việt Nam thực hiện ở nước ngoài hiện bị giới hạn, nhưng đáng lưu ý là vào tháng 12, 2008, Petrovietnam đã tăng lượng cổ phần của mình ở công ty Rusvietpetro, một công ty sản xuất và khai thác dầu khí Nga lên 98% từ 49% thông

qua việc mua thêm 49% cổ phần của Zarubezhneft. Rusvietpetro có quyền triển khai 4 lô dầu tại khu vực Tsentralno-Khoreivskoe thuộc khu tự trị Nenets của Nga. Công ty hy vọng bắt đầu sản xuất dầu tại các lô đó vào năm 2011. Các điều khoản của giao dịch này chưa được công bố.

Một cuộc mua bán khác trong nước quan trọng nữa là vào cuối tháng 12, Thủ Tướng Chính Phủ Việt Nam về cơ bản đã phê duyệt việc mua 15% cổ phần của Ngân hàng Thương Mại Cổ Phần Quân đội của Tập đoàn Viễn Thông Quân đội Việt nam (Viettel).

Một thông báo khác nữa cho biết Deutsche Bank có thể sớm tăng số cổ phần từ 10% lên 15% tại Habubank và Quantas có khả năng tăng số 18% cổ phần tại Hãng Hàng Không Jestar Pacific lên 49% cao hơn mức trần là 30% do Tổng công ty đầu tư và kinh doanh vốn nhà nước quy định trước đây.

Vốn chủ sở hữu tư nhân

Hoạt động vốn chủ sở hữu tư nhân đáng lưu ý được thông báo trong 6 tháng cuối của năm 2008 gồm:

Vào tháng 7, Quỹ Doanh Nghiệp Mekong II do Quỹ Vốn Mekong tại Việt Nam điều hành đã cam kết đầu tư 2.6 triệu đô la Mỹ tại Công ty Cổ Phần Dịch Vụ Thương Mại Golden Gate. Công ty có 8 nhà hàng lẩu tên là Ashima đang hoạt động tại Hà Nội, Hồ Chí Minh, Hải Phòng và Đà Nẵng.

Công ty IDG Ventures Việt Nam đã thông báo 3 mục đầu tư trong 6 tháng đầu năm, vào tháng 7 đã thông báo thiết lập quan hệ đối tác chiến lược với Công ty cổ phần Mua Bán, một công ty có trên website Muaban.net. Các điều khoản của giao dịch này chưa được công bố.

Vào tháng 8, VinaCapital, một công ty quản lý quỹ tại Việt Nam đã thông báo một trong những quỹ của họ, Công ty TNHH Vietnam Infrastructure đã mua một lượng nhỏ cổ phần tại Tập đoàn Cầu Phú Mỹ với trị giá 10.8 triệu đô la Mỹ. Tập đoàn Cầu Phú Mỹ (PMC) là chủ sở hữu đầu tư duy nhất nhượng quyền xây dựng-hoạt động-chuyển giao (BOT) Cầu Phú Mỹ tại Hồ Chí Minh. Cầu Phú Mỹ hy vọng sẽ khai thông trong quý đầu tiên của năm 2010 và thu phí trong 26 năm, sau đó sẽ chuyển giao cho chính phủ Việt Nam theo mục tiêu BOT.

Cũng cần lưu ý trong tháng 9, Công ty TNHH Việt Nam Infrastructure thành lập một liên doanh mới trong lĩnh vực cơ sở hạ tầng viễn thông với đối tác là Công ty Dịch vụ và Xây Dựng Thương Mại Số 55 (CSCC-55) tại Đà Nẵng, một thành phố đang phát triển rất nhanh của Việt Nam. Công ty liên doanh này sẽ chuyên về xây dựng và cho thuê các tòa tháp Trạm Căn Cứ Tiếp Nhận Sóng (BTS) của các nhà điều hành dịch vụ điện thoại di động.

BankInvest, do 53 ngân hàng Đan Mạch sở hữu, vẫn hoạt động thông qua Quỹ Private Equity New Markets (PENM). Vào tháng 10, BankInvest đã mua 20% cổ phần trị giá 2.73 triệu đô la Mỹ của Công ty thời trang Sơn Kim, là công ty sản xuất và phân phối các sản phẩm chăm sóc gia đình với các nhãn hiệu như Jockey, Jox, JBUSS, WOW and WOWECO, và Elle. Công ty thời trang Sơn Kim hoạt động có khoảng 100 cửa hàng thời trang và có

nhà đại lý trên toàn quốc. BankInvest cũng đã hoàn tất việc mua lại Tập đoàn Hòa Phát, một trong 5 nhà sản xuất thép hàng đầu tại Việt Nam, và Công ty International Products, nhà sản xuất hàng đầu các nhãn hiệu sản phẩm chăm sóc tóc) và Công ty TNHH Quạt Máy Việt Nam, công ty sản xuất quạt máy.

Vào tháng 12, Quỹ doanh nghiệp Mekong II đã đầu tư 5 triệu đô la Mỹ vào Tập Toàn Thế Giới Kỹ Thuật Số, một doanh nghiệp được thành lập vào năm 1997 là nhà phân phối ủy quyền cho các hãng máy vi tính Acer, HP-Compaq, Dell, Toshiba, Fujitsu, Lexmark, InFocus, và Logitech. Công ty thế giới kỹ thuật số hoạt động tại Hồ Chí Minh, Hà Nội và Đà Nẵng phục vụ hơn 800 công ty mua bán trên toàn quốc.

Cũng vào tháng 12, Quỹ Doanh Nghiệp Mekong đã bán khoản đầu tư tại Gas Sài Gòn cho Total của Pháp. Các điều khoản chưa được công bố. Gas Sài Gòn cung cấp hàng LPG và các dịch vụ cài đặt, bảo hành cho khách hàng công nghiệp. Công ty cũng tham gia vào việc sản xuất vỏ bình ga LPG, làm đầy bình gas và phân phối bình ga LPG cho người tiêu thụ tại khu vực Hồ Chí Minh. Total đã có mặt tại Việt Nam từ cuối những năm 1970 thông qua các hoạt động sản xuất và khai thác tại miền Nam Việt Nam. Các hoạt động phân phối dầu khí của Total tại Việt Nam bao gồm kinh doanh bán lẻ dầu nhờn và LPG.

TRIỂN VỌNG

Dự đoán hoạt động M&A tại Việt Nam trong năm 2009 cực kỳ khó khăn do cuộc khủng hoảng tài chính toàn cầu. Tuy nhiên, chúng tôi tin rằng Việt Nam vẫn là điểm quan tâm của các nhà đầu tư nước ngoài vì Việt Nam vẫn được coi là có tiềm năng kinh tế lâu dài theo hướng tích cực. Theo đó, các công ty quản lý quỹ và các công ty thương mại sẽ tiếp tục theo đuổi và hoàn tất các giao dịch M&A quan trọng trong năm 2009. Tuy nhiên có khả năng đa số các nhà đầu tư sẽ có nhiều thận trọng hơn với các giao dịch so với trước giữa năm 2008. Nói chung thì các cuộc thương lượng về giá cả và các điều khoản giao dịch sẽ khó khăn và mất nhiều thời gian hơn. Chẳng còn nghi ngờ gì nữa, điều này chắc chắn sẽ tác động đến cả số lượng lẫn quy mô giao dịch mua bán liên quan tới những người mua đó. Trong một chừng mực nào đó, độ trễ thời gian hoạt động mua bán đã xuất hiện vào những tháng cuối năm 2008 và do vậy chúng ta có thể thấy rằng nhiều giao dịch mua bán đã bắt đầu nhưng chưa hoàn tất trong năm 2008 sẽ được hoàn tất trong 6 tháng đầu năm 2009. Điều này có thể làm giảm thiểu một số các yếu tố tiêu cực tác động đến hoạt động giao dịch trong năm tới. Nhiều giao dịch cũng sẽ phụ thuộc vào tốc độ cổ phần hóa của các tập đoàn lớn như MobiFone và phụ thuộc vào việc liệu các Công ty Nhà nước đã cổ phần hóa như Vietinbank và Sabeco có kết thúc giao dịch mua bán để bán số cổ phần đáng kể cho các nhà đầu tư nước ngoài hay không. Quy mô của các giao dịch tiềm năng ấy sẽ có tác động đáng kể lên toàn bộ giá trị của hoạt động giao dịch mua bán.

Theo những thay đổi pháp lý mới đây, về cơ bản, chúng tôi dự đoán nhiều ngành nghề sẽ tăng đầu tư nước ngoài thông qua hoạt động M&A với 100% vốn chủ sở hữu. Ngành bán lẻ là một trong những ngành có tiềm năng cao nhất. Tùy thuộc vào việc nhất quán cải thiện áp dụng các pháp chế đã được phê chuẩn, chúng tôi cũng dự đoán rằng nhiều doanh nghiệp liên doanh hoạt động trong các ngành nghề khác nhau trước giờ chịu môi trường pháp lý giới hạn sẽ chuyển đổi thành các công ty có 100% vốn đầu tư nước ngoài.

Chúng tôi cũng hy vọng các công ty Việt Nam đang hoạt động trong các ngành nghề này và đang phải hứng chịu nhiều khó khăn từ những khó khăn kinh tế vừa qua và chịu kết quả yếu kém của chứng khoán Việt nam sẽ được tổ chức lại và hợp nhất hơn nữa. VD: các ngân hàng nhỏ, các công ty chứng khoán, công ty sản xuất thép, và các nhà phát triển bất động sản. Theo đó, hoạt động M&A trong nước có khả năng tiếp tục đạt được mức tương đương nếu như không muốn nói cao hơn so với năm 2008.

Ngành bán lẻ

Sức thu hút trong ngành bán lẻ tại Việt Nam rất rõ ràng do tiềm năng tăng trưởng kinh tế lâu dài của Việt Nam vẫn còn rất mạnh. Ngành bán lẻ có tổ chức hiện đại vẫn còn kém so với mức trung bình của châu Á và toàn cầu. Quy mô ngành bán lẻ hiện đang thấp hơn rất nhiều so với tiềm năng. Số có tổ chức hiện đại được ước tính chiếm ít hơn 20% thị trường. Đặc biệt, trong khi doanh số sản phẩm tiêu thụ nhanh đang phát triển như vũ bão tại các thành phố chính, thì Việt Nam vẫn chưa có kinh nghiệm khai thác hết sức mua của đô thị dân số phát triển rất nhanh này. Tỷ lệ đô thị hóa 27% của Việt nam là con số thấp nhất tại Châu Á.

Bất động sản

Các vấn đề liên quan đến thanh khoản, chi phí tài chính và tỷ suất thu hồi vốn của các dự án bất động sản đã khiến cho nhiều dự án bị treo hoặc bị hủy. Nhiều công ty nước ngoài và của Việt nam trong ngành hoặc các công ty kinh doanh bất động sản như một lĩnh vực kinh doanh thứ yếu sẽ có thể phải tìm kiếm các nhà đầu tư nước ngoài nào có tình hình tài chính mạnh để mời tham gia làm cổ đông trong việc hoàn tất dự án và phát triển các dự án mới. Ngoài ra, chúng tôi cũng dự đoán là các công ty kinh doanh bất động sản như một lĩnh vực kinh doanh thứ yếu sẽ tìm cách bán đứt các tài sản bất động sản kinh doanh của họ. Vấn đề của những người bán này là liệu họ có thể tìm ra các người mua dự án hay không, bởi vì vấn đề thanh khoản toàn cầu sẽ giới hạn số người mua và sẽ khiến người mua rất thận trọng bởi vì khả năng thu hồi vốn tại Việt Nam đang có xu hướng giảm.

Ngành viễn thông

Về ngành viễn thông, mặc dù quá trình cổ phần hóa đã không tạo thuận lợi cho hoạt động M&A trong năm 2008, nhưng vẫn có những tiến triển quan trọng có thể dẫn đến những giao dịch mua bán quan trọng trong năm 2009. Cụ thể, vào tháng 8 năm 2008, Công ty Credit Suisse đã được chỉ định làm cố vấn lãnh đạo cho việc cổ phần hóa và niêm yết chứng khoán IPO của công ty MobiFone vốn đã được mong chờ từ bấy lâu nay. Theo các báo cáo trên báo chí vào tháng 1 năm 2009, Công ty đã được định giá là 2 tỷ đô la Mỹ và hy vọng sẽ xúc tiến niêm yết chứng khoán IPO cũng như chọn lựa cổ đông chiến lược nước ngoài trong năm 2009. Ngoài ra, những thay đổi về việc ban hành các loại giấy phép 3G cho một số ít các công ty viễn thông tại Việt Nam có khả năng kích thích hơn nữa các giao dịch mua bán do các nhà điều hành địa phương tìm các nhà đầu tư có loại giấy phép 3G và có khả năng tài chính tham gia vào thông qua việc bán số cổ phần cho các cổ đông chiến lược.

Dịch vụ tài chính

Chúng tôi tin rằng hoạt động sát nhập và hợp nhất trong ngành dịch vụ tài chính vẫn tiếp tục phát triển nhanh, đặc biệt liên quan tới các ngân hàng địa phương và các công ty chứng khoán. Số lượng doanh nghiệp ngân hàng và chứng khoán được thành lập bùng nổ hơn 10 năm qua đang tạo ra vị thế thị trường cạnh tranh cao cho các tay chơi nhỏ hơn trong một quốc gia nơi mà tương đối ít người sử dụng ngân hàng hay các công ty chứng khoán. Ngoài ra, tình hình khó khăn hiện nay của thị trường 2 ngành ngân hàng và chứng khoán đã làm tăng áp lực lên những tay chơi nhỏ, giới hạn khả năng tăng trưởng và đẩy nhiều người vào tình thế thua lỗ. Để đạt được nhiều điều quan trọng sống còn, các tổ chức đó sẽ phải tìm cách sát nhập với các đối thủ cạnh tranh có quy mô tương tự hay các doanh nghiệp có ý kiến bổ sung của giới chuyên môn cho chính doanh nghiệp của mình. Những người khác cũng mong bán hết cho các ngân hàng lớn hơn hay các công ty chứng khoán hay các nhà đầu tư nước ngoài. Tình hình thị trường hiện nay trên toàn cầu và trong nước có khả năng khiến cho người mua khó khăn hơn trước đây trong khi giá thương lượng được cho là cao hơn.

Chúng tôi cũng thấy tiềm năng hoạt động giao dịch mua bán trong ngành bảo hiểm tùy thuộc vào sự cải thiện giá cả. Ngành này vẫn thu hút sự quan tâm của các công ty trong và ngoài nước và hiện đang mở rộng ra cho những người mới vào nghề. Trong tương lai gần, ngành bảo hiểm Việt Nam được dự đoán tăng nhanh hơn tỷ lệ phát triển trên toàn cầu và cơ cấu phát triển dựa trên tỉ suất GDP là 1.5% so với tỷ lệ của toàn cầu là 7.5%. Tuy nhiên, việc xin giấy phép mới yêu cầu phải có các cam kết vốn đáng kể và vì tại Việt Nam là lĩnh vực cần phải triển khai đầu tư xây dựng hoàn toàn mới nên khó thành lập nhanh các kênh phân phối sản phẩm. Các nhà đầu tư cần tốn thời gian nhiều năm để xây dựng thương hiệu và mạng lưới phân phối hàng hóa của mình. Nhiều công ty nội địa mạnh như PJICO, PVIC và PTI đều quan tâm đến việc hợp tác với các tay chơi quốc tế. Tuy nhiên, căn cứ vào các giao dịch gần đây trong ngành bảo hiểm, xu hướng giá cả của các giao dịch đó thường vẫn khá cao do có sự giới hạn đối với số cổ phiếu được giao dịch

Chúng tôi dự đoán các công ty kinh doanh chứng khoán tiếp tục hợp nhất. Có khoảng 100 công ty chứng khoán đang hoạt động tại Việt Nam. Việt Nam là một thị trường vẫn còn có rất ít khách hàng môi giới cá nhân, chỉ có một vài công ty mới được niêm yết và các khoản đầu tư bất động sản tại Việt Nam trong năm 2007 đôi khi không tạo sức thu hút và không tạo ra nguồn lợi nhuận.

Nhiều công ty chứng khoán mới thành lập và thậm chí một số công ty đã thành lập trước có cơ sở môi giới tương đối lớn đang tìm kiếm các tổ chức tài chính mạnh để chia sẻ cổ phần cho họ nhằm tiếp cận được kinh nghiệm và kỹ năng đầu tư, làm cơ sở để giúp có khách hàng ngoài nước và tăng nguồn ngân quỹ. Về phần mình, các nhà đầu tư nước ngoài vẫn xem Việt Nam là thị trường đang phát triển tốt, nhưng nói chung các nhà đầu tư nước ngoài đang rất cẩn thận và sẽ không sẵn sàng đối mặt với các vấn đề phức tạp như đã từng gặp trong các giao dịch M&A của các công ty chứng khoán trước đây.

Ngoài ra, chúng tôi nhận thấy rằng việc sát nhập các công ty môi giới địa phương vừa và nhỏ bắt đầu được quan tâm nhiều hơn nhằm cho phép các công ty trong nước cạnh tranh được với các công ty môi giới lớn hơn. Tóm lại, chúng tôi hy vọng sẽ tiếp tục có nhiều M&A hơn ở ngành này trong năm 2009.

Dữ liệu lịch sử của hoạt động M&A- Các mục tiêu của Việt Nam

Dữ liệu có sẵn cho thấy hoạt động mua bán sau đây hướng tới các doanh nghiệp Việt Nam trong 6 năm qua

Năm	Số giao dịch mua bán	Tổng giá trị các giao dịch mua bán (triệu đô la Mỹ)
2008	146	1,009
2007	108	1,719
2006	38	299
2005	22	61
2004	23	34
2003	41	118

Nguồn: Thomson Reuters, theo nghiên cứu của PricewaterhouseCoopers

Những điểm lưu ý quan trọng liên quan tới số liệu thống kê M&A

Có nhiều công ty địa phương, trong khu vực và toàn cầu cung cấp số liệu thống kê M&A. Những công ty này gồm có Thomson Reuters, Bloomberg, Mergermarket (toàn cầu) và M&A Châu Á (khu vực). PwC tin rằng mỗi nhà cung cấp số liệu thống kê M&A này thực hiện các hoạt động giao dịch mua bán hơi khác nhau, do đó, số liệu thống kê của mỗi công ty thường khác nhau. Khả năng cung cấp thông tin đầy đủ của các nhà cung cấp cũng thường khác nhau. Chúng tôi tin rằng báo cáo hoạt động giao dịch mua bán trong các thị trường đang nổi như Việt Nam đang cải thiện nhanh nhưng chưa đạt được mức độ như tại các thị trường trưởng thành.

Ngoài ra, cần phải lưu ý rằng nhiều giao dịch mua bán M&A được thông báo đã thương lượng riêng và do đó giá trị của giao dịch mua bán chưa được công bố rộng rãi.

Thông thường, PwC tại khu vực Châu Á-Thái Bình Dương tham khảo số liệu thống kê M&A do Thomson Reuters cung cấp. Tuy nhiên, vì những lý do trên, chúng tôi tin rằng không có một nguồn thống kê M&A nào là hoàn toàn chính xác. Do đó, các chuyên gia M&A và các bên quan tâm đến các giao dịch mua bán cần quan sát hoạt động thị trường từ nhiều nguồn khác nhau.

###

Thông tin về Công ty PricewaterhouseCoopers Vietnam

PricewaterhouseCoopers Việt Nam (www.pwc.com/vn) chuyên cung cấp dịch vụ kiểm toán, thuế và các dịch vụ tư vấn nhằm xây dựng lòng tin của công chúng và nâng cao giá trị cho khách hàng và các cổ đông của Công Ty. Công ty có hơn 154.000 nhân viên tại 150 nước cùng kết nối tư duy, kinh nghiệm và giải pháp nhằm phát triển và thực hành tư vấn.

PricewaterhouseCoopers đã thành lập văn phòng tại Hà Nội và Hồ Chí Minh tại Việt Nam vào năm 1994. Chúng tôi có đội ngũ gồm 500 nhân viên người Việt lẫn người nước ngoài hiểu thấu đáo nền kinh tế chuyển đổi của Việt Nam, tại đây họ làm việc và sẵn sàng cho nhau nguồn kiến thức rộng lớn về các chính sách và thủ tục trong đầu tư, thuế, kế toán và tư vấn tại Việt Nam.

Vào tháng 1 năm 2009, Công ty PricewaterhouseCoopers Việt Nam đã nhận giải thưởng Rồng Vàng. Giải thưởng này do Tạp chí Thời Báo Kinh Tế Việt Nam và Phòng Đầu Tư Nước Ngoài thuộc Bộ Kế Hoạch và Đầu tư đồng tổ chức nhằm ghi nhận và vinh danh thành công của các doanh nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài (FIEs) hoạt động tại Việt Nam vì những đóng góp cho nền kinh tế Việt Nam.

Tên gọi “PricewaterhouseCoopers” là mạng lưới các công ty thành viên của Công Ty Trách Nhiệm Hữu Hạn PricewaterhouseCoopers International mà trong đó mỗi thành viên công ty đều có tư cách pháp nhân độc lập và riêng biệt.

Để biết thêm thông tin về chuyên môn, xin vui lòng liên hệ với:

Stephen Gaskill

Chủ phần hùn
Thành phố Hồ Chí Minh
ĐT: +84 8 3823 0796
stephen.gaskill@vn.pwc.com

Đặng Bảo Hiên

Trưởng phòng cao cấp
Hà nội
ĐT: +84 4 3946 2246
hien.bao.dang@vn.pwc.com

Để biết thêm thông tin về báo chí, xin vui lòng liên hệ:

Peter Amaczi

Giám Đốc Phát Triển Kinh doanh
Thành phố Hồ Chí Minh
Mobile: +84 903 656 608
amaczi.peter@vn.pwc.com

Le Nguyen Khoi

Chuyên viên Truyền Thông và Marketing
Thành phố Hồ Chí Minh
Tel: +84 8 3823 0796 Ext. 4692
le.n.khoi@vn.pwc.com

PricewaterhouseCoopers – Ho Chi Minh City

4th Floor, Saigon Tower
29 Le Duan, District 1
Ho Chi Minh City
Vietnam
Tel (84-8) 3823 0796
Fax (84-8) 3825 1947

PricewaterhouseCoopers - Hanoi

Unit #701, 7th Floor, Pacific Place
83B Ly Thuong Kiet
Hoan Kiem District
Hanoi
Vietnam
Tel (84-4) 3946 2246
Fax (84-4) 3946 0705

Để biết thêm thông tin các ấn phẩm của Công ty PricewaterhouseCoopers liên quan tới kinh doanh tại Việt Nam, xin vui lòng tham khảo trang website www.pwc.com/vn